

УДК 656.073

Герасименко В.В.¹, Райда І.М.²

¹ студ. гр. Т-317 НУ «Запорізька політехніка»

² ст. викл. каф. ТТ НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ ТРАНСПОРТНИХ ТЕРМІНАЛІВ В СУЧАСНОМУ ФУНКЦІОНУВАННІ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Термінальний комплекс, де здійснюється взаємодія одного (автомобільного) або декількох видів транспорту – це складна система, що складається із взаємопов'язаних підсистем, до яких входять шість основних ресурсних складових: простір, час, матеріали, енергія, праця (трудові ресурси), фінанси, які

об'єднані між собою матеріальним потоком, інформаційною системою та документообігом і функціонують задля забезпечення сконцентрованої та цілеспрямованої діяльності у сфері задоволення потреб виробничої сфери в ефективному просуванні матеріальних ресурсів [1].

В останній час у зв'язку з потребою в використанні нових підходів у логістиці, що ґрунтуються на високому рівні якості надання транспортних та вантажопереробних послуг, використання термінальних систем є вкрай необхідним. Логістичні фірми почали створювати транспортні термінали, тобто з'явилися так звані логістичні термінали, з якими взаємодіють промислові підприємства і транспортні фірми.

Термінальні перевезення виникли насамперед у змішаних системах доставки вантажів у міжміському та міжнародному сполученні: у великих морських портах, сухопутних вантажоутворюючих транспортних вузлах. Розвиток терміналів є необхідною умовою формування в країні сучасної транспортної інфраструктури. [2]

Термінали стають порталами для виходу на регіональні ринки, вони забезпечують доступ до різноманітних логістичних послуг. Перевалка вантажів супроводжується додатковими операціями з товарами. Розвинена мережа взаємопов'язаних інтермодальних терміналів, які стають своєрідними полюсами тяжіння товарних потоків, забезпечує гнучкість при формуванні ланцюгів поставок і дозволяє створювати керовані запаси товарів, скорочуючи потребу в «статичних» складських запасах. Термінали, розміщені в розвинених економічних зонах і транспортних вузлах, інтегруються з об'єктами складського, експедиторського, митного бізнесу у складі логістичних центрів.

20-30 років тому транспортні термінали були, насамперед, транспортно-технологічними об'єктами і забезпечували підвищення ефективності транспортних систем. Сучасне розуміння ролі і потенційних можливостей транспортних терміналів пов'язано, насамперед, з підвищенням ефективності товароруху в ланцюгах поставок.

Спеціалізовані термінали виконують операції з надання різних видів послуг для визначеного виду вантажів. Через спеціалізацію терміналів можна краще враховувати вимоги клієнтів з перевезення, збереження і переробки вантажів, підвищити ефективність логістичного управління і якість сервісу, знизити логістичні витрати.

При перевезенні між терміналами можуть бути використані різні види транспорту. Перевозячи вантаж автомобільним транспортом, використовують автопоїзди великої місткості, котрі працюють по регулярних лініях за встановленим розкладом. Завантаження рухомого складу здійснюється, як правило, у нічний час, а рух автопоїздів виконується вночі, щоб зранку можна було при-

бути до пункту призначений під розвантаження. Якість термінальних перевезень характеризується високою швидкістю доставки вантажів і ефективним використанням транспортних засобів.

Існують три основні атрибути, що пов'язані з важливістю і ефективністю транспортних терміналів: місце знаходження, доступність, інфраструктура.

Основним чинником щодо розташування транспортного терміналу, очевидно, є обслуговування території з великою концентрацією населення або промисловою діяльністю, що представляє ринкову площу терміналу. Конкретні термінали мають певні локальні обмеження.

Нові транспортні термінали, як правило, розташовані за межами центральних районів, щоб уникнути високих цін на землю і заторів. Так основний вантажний термінал «Нової Пошти» в Запоріжжі знаходиться по вулиці Адмірала Нахімова. Термінал знаходиться в центрі міста на межі з основним промисловим майданчиком, має можливість виїзду на Південне шосе та вулицю Перемоги. Це місцезнаходження терміналу дозволяє швидко і легко розвезти посилки по відділеннях всього міста.

Доступ до інших терміналів (в місцевому, регіональному і глобальному масштабі), а також те, наскільки добре термінал пов'язаний з регіональною транспортною системою, має велике значення. Наприклад, морський термінал не має особливого значення, якщо він ефективно обробляє морські перевезення, але погано пов'язаний зі своїми ринками через систему внутрішнього транспорту (залізничний або автомобільний). Так контейнерний термінал порт «Південний», що знаходиться у місті Одеса, запустив чотири регулярні контейнерні потяги (в Київ, Тернопіль, Харків та Дніпро). Це дозволяє виконувати перевезення між країнами та легко перевантажувати контейнери безпосередньо в порту.

Основна функція терміналу – обробляти і направляти вантажі або пасажирів. У них є номінальна місткість, яка пов'язана з площею, яку вони займають, а також з рівнем їх технологічної, трудової та управлінської інтенсивності. Питання інфраструктури важливе, оскільки воно повинне враховувати поточний трафік і передбачити майбутні тенденції поряд з технологічними і логістичними змінами. Так на відділеннях «Нової Пошти» Запоріжжя для основного терміналу формуються пакети, бокси та клітки за напрямком у якесь певне місто. Це робиться для того, щоб на терміналах не було великих простоїв рухомого складу, а одразу завантажили автомобіль в певному напрямку. А якщо на відділеннях не збирається відправлення в потрібній кількості на певне місто, формуються транзитні бокси і вже на терміналі сортують відправлення.

Сучасний стан термінальних перевезень в Україні характеризується численими проблемами технологічного та організаційного характеру. До основних з них можна віднести:

перевищення обсягу перевезень над пропускнуою здатністю терміналів;
відсутність прогресивних схем розміщення терміналів;
застарілість наявних технологій роботи та оснащення у сфері термінальних перевезень;
відсутність обладнаних площ для розміщення і зберігання контейнерів;
нестача кваліфікованих кадрів;
відсутність автоматизованих систем управління інформацією, що супроводжує вантажопотік.

Розвиток транспортно-логістичного комплексу в Україні є найважливішою задачею сьогодення. Україна активно включається у світові суспільно-економічні процеси. Транспорт, як інфраструктурна галузь, має розвиватися випереджальними темпами з метою сприяння швидкому економічному та соціальному розвитку країни. Для підвищення ефективності транспортної системи необхідна програма комплексного оновлення та модернізації транспортної системи в цілому та термінальної системи, як її важливої складової.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шраменко Н.Ю. Аналіз теоретичних розробок в області організації дрібнопартійних перевезень та функціонування термінальних систем / Н.Ю. Шраменко / Вестник ХНАДУ: сб. науч. тр. – Х., 2010. – Вип. 49 – С. 120 – 125.
2. Транспортні технології в системах логістики / [Дмитриченко М.Ф., Левковець П.Р., Ткаченко А.М. та ін.]; під ред. М.Ф. Дмитриченка. - [Підручник] – Київ: Інформавтодор, 2007. – 676 с.